

Dne 27. ledna 2009 proběhl v Praze na Senovážném náměstí odborný seminář pořádaný Sdružením profesionálních pracovníků památkové péče na téma **Karlův most. Dnes jako včera? Zítřka jako dnes?**

Cílem semináře bylo shrnout dosavadní poznatky a zkušenosti z právě probíhající opravy Karlova mostu, z pohledu památkové péče pojmenovat její klady a zápory a podrobnou analýzou problému přispět k hledání správných cest pro další etapy oprav.

Přítomní se většinou shodli, že cíl semináře byl naplněn, neboť přednášející dokázali téma semináře popsat velmi detailně a vzhled do problematiky tak byl velmi komplexní a zřejmě i kompletní. Níže uvedený záznam je záznamem téměř osmihodinového cyklu přednášek a diskusí, názory přednášejících a diskutujících proto není možno zaznamenat v jednotlivostech, ale jen v zobecňujících převažujících postojích.

Ředitel Památkové inspekce MK **JUDr. Varhaník** v úvodu informoval přítomné, že státní kontrola opravy Karlova mostu byla zaměřena na dodržování zákona o státní památkové péči vlastníkem této národní kulturní památky, kterým je hlavní město Praha.

Vedoucí kontrolní skupiny Památkové inspekce **PaedDr. Svobodová** přednesla zprávu o výsledcích kontroly, detailní a precizní formulaci doložitelných faktů. Informovala o rozsáhlých zjištěních, např. že v době přípravy opravy nebyl zpracován stavebně-historický průzkum ani dokumentace, která by konkrétně řešila opravu kamenného zábradlí. Doložila historickou hodnotu kamenných kvádrů, včetně středověkých, které se vyskytovaly v zábradlí a byly ve značném rozsahu nahrazeny nevhodným kočbeřským pískovcem. Kritizovala skutečnost, že rozebírání zábradlí a stav jednotlivých kvádrů nebyl dokumentován. Nízkou úroveň provedených kamenických prací ilustrovala pořízenou fotodokumentací.

Protokol o výsledcích šetření je kompletně ke stažení na webových stránkách MK ČR <http://www.mkcr.cz/cz/tiskovy-servis/rozhodnuti-o-namitkach-do-protokolu-z-kontroly-obnovy-karlova-mostu-6584/>.

Následovala rozsáhlá přednáška **Ing.arch. Šefců**, který shrnul historii Karlova mostu s detailním zacílením na jeho minulé destrukce, poškození a opravy, čímž se pokusil definovat míru původnosti, autentičnosti mostu. Dále shrnul současnou opravu Karlova mostu a stávající technologický postup označil z řady důvodů za jediný možný, mj. i s ohledem na požadovanou funkčnost hydroizolace po dobu minimálně 50 let. Následné diskuse se již neúčastnil.

Ing.arch. Dana Novotná, PhD. seznámila přítomné s likvidační opravou barokního mostu v Náměstí nad Oslavou, jehož poslední dochované autentické části jsou vinou nerozumných, neodůvodněných a neodůvodnitelných aplikací betonu a železobetonu v podstatě nezachránitelné.

Mgr. Panáček přítomné seznámil se středověkými způsoby výroby a opracování kamenných bloků a s rozsahem dochování těchto stop na tělese Karlova mostu. Upozornil, že plášť Karlova mostu byl na přelomu 19. a 20. století téměř celý přesekán.

Prof. Siegl, ak.soch. zevrubně komentoval současnou opravu Karlova mostu z pohledu znalce. Na desítkách příkladů věrohodně a srozumitelně doložil, že práce s kamenem nemá charakter odborně prováděné kamenické práce. Zdůraznil, že stávajícím způsobem nelze pokračovat při opravě dalších částí mostu.

Na závěr **p. Ružička** vyvrátil některé novodobé mýty o Karlově mostu (nedostatek peněz, nedostatek času, oprávněnost zvoleného technologického postupu) a s kvalitním odůvodněním upozornil na některé zdánlivé detaily současné opravy, kde aplikovaná technologie je natolik odlišná od technologie původní i technologie použité při poslední opravě, že může v historicky velmi krátké době (několik let) dojít k zásadním poruchám parapetních zdí i poškození nově aplikované izolace mostovky.

V průběžně vedené otevřené a věcné diskusi zazněly kritické připomínky k přípravě obnovy Karlova mostu, jeho současné opravě i k aspektům současného fungování státní správy:

Přítomní se bez výjimky shodli, že Karlův most je světově unikátní památkou, jednou z nejvýznamnějších a neznámějších památek České republiky, symbolem Prahy.

Mgr. Otáhal upozornil na dobře zmapovanou genezi současné opravy Karlova mostu Klubem za starou Prahu, zároveň však vyslovil údiv nad dramatickou proměnou přístupu památkové péče od snahy do mostu zasahovat co nejméně po současnou velmi invazivní opravu prováděnou soudobými technologickými postupy. Upozornil dále na opomíjený a veřejně zcela nediskutovaný fakt aplikace nové železobetonové mostovky. Za zásadní problém považuje rovněž skutečnost, že o prováděné demolici parapetů nebylo orgánem státní památkové péče předem rozhodnuto. Upozornil, že kritizovaný a odmítnutý projekt prof. Witzanyho s demolicí parapetů nepočítal. Zároveň zdůraznil, že není zastáncem tohoto odmítnutého projektu.

PhDr. Razím v diskusi akcentoval nepochopitelnost faktu, že stavba probíhá bez podrobného stavebně – historického průzkumu (dále SHP). Z diskuse dále vyplynulo, že průběh prací je zcela nedostatečně dokumentován. Pro tato pochybení nenašla většina přítomných žádnou omluvu a jako zcela nepřijatelný odmítla časový aspekt. Závažnost faktu neexistence SHP se ukázala i v další diskusi, kdy pracovnice pražského magistrátu odmítly uznat oprávněnost tvrzení pracovníků PI (podložených „Podrobným průzkumem stavu kamenných kvádrů lícniho zdiva Karlova mostu s ohledem na jejich dlouhodobou stabilitu“ (Přírodovědecká fakulta UK v Praze, r. 2006)) o dochování velkého (v části od Malé Strany ke Kampě dokonce převažujícího) množství kvádrů z karbonských arkóz a starých svrchnokřídových pískovců, nepocházejících ani z 20. ani z konce 19. století. a uvěřili stanoviskům prezentovaným (ovšem bez průzkumu!) ing.arch. Šefců, příp. doc. Štulcem o původu naprosté většiny kamenů z 19. a spíše až 20.století.

Ing. arch. Mrázek se podivil nad absencí veřejné odborné diskuse k současnému projektu, ve shodě s dalšími diskutujícími považuje za chybu chybějící sumář všech možných variant oprav ve vazbě na historické analogie a odpovědnou diskusi o nich.

Doc. Štulc připustil, že neexistence SHP a zejména kvalitní průběžné dokumentace postupu prací je závažným pochybením. Naopak zvolenou koncepci obnovy vozovky a zábradlí považuje za vyváženou, neboť podle něj neznamena potlačení kulturní hodnoty památky a nedostatky v realizaci jsou odstranitelné. Dále přítomné informoval o konání odborné dílny zaměřené na současnou opravu Karlova mostu, kterou pořádá NPÚ dne 26.2.2009, a vyzval přítomné k aktivní účasti a pokračování v diskusi i s tamním auditoriem.

V diskusi o neexistenci projektu na opravu parapetů v době zahájení jejich demolice odmítly pracovnice pražského magistrátu názor, že šlo o „černou stavbu“ s odůvodněním, že v té době existovalo stavební povolení vydané na základě projektové dokumentace k opravě mostovky. Podle zjištění Památkové inspekce však tento projekt konkrétní opravu kamenného zábradlí neřešil.

Pochybení při opravě Karlova mostu pojmenovaná Památkovou inspekcí zároveň opětovně obnažila (v dané kauze téměř čítankově) vadnost současného systému fungování státní správy v oblasti památkové péče, kdy často dochází k absurdní situaci, kdy pracovník pověřené obce má pokutovat svého zaměstnavatele, přičemž pokuta zaplacená pověřenou obcí zůstane pověřené obci. Úředníky zaměstnané pověřenou obcí lze přitom stěží považovat v kauzách, kde vlastníkem kulturní památky je obec, za nepodjaté, byť jde o výkon státní správy a nikoliv samosprávy.

Závěr: Z diskuse zřetelně vyplynulo, že současná oprava Karlova mostu neodpovídá jeho významu, a to ani v rovině předprojektové a projektové přípravy ani v rovině vlastní realizace. Oprava přináší zásadní snížení výpovědní hodnoty

(autentičnosti) Karlova mostu, je technologicky velmi sporná a řemeslně nezvládnutá, navíc odbornou památkovou veřejností před zahájením prací v podstatě nediskutovaná. Oprava výrazně snižuje estetickou kvalitu mostu a most jako celek poškozují.

Nejzávažnějšími pochybeními z hlediska památkové péče jsou zejména:

1. neexistence podrobného SHP zpracovaného na základě předem přesně definované metodiky;
2. absence detailní průběžné fotodokumentace a další potřebné průběžné dokumentace prováděné na základě předem přesně definované metodiky;
3. absence variantních řešení oprav mostu a veřejné odborné diskuse o nich;
4. úplná absence řemeslné práce prováděná kvalifikovanými a kvalitními řemeslníky;
5. výběr nevhodného nového kamene na opravu, a to minimálně z hlediska jeho přírodního zbarvení;
6. aplikace sporných technologických postupů;
7. nefunkčnost současného systému fungování státní památkové péče, tzn. neexistence státního památkového úřadu (toto zásadní systémové pochybení implikuje pochybení obsažená v bodech 1-5).

Z diskuse dále vyplynulo, že pro další etapy oprav Karlova mostu je naprosto zásadní poučit se z chyb výše zaznamenaných. Je nezbytné, aby:

1. byl zpracován podrobný SHP dle předem přesně definované metodiky a v průběhu prací byla zajištěna stálá operativní dokumentace;
2. na základě zjištění průzkumu byl zpracován návrh opravy, a to ve větším množství variantních řešení; tento návrh byl následně veřejně diskutován odbornou veřejností;
3. práce probíhaly pod veřejným dohledem;
4. práce prováděla odborná kamenická firma, optimální variantou je vytvoření kamenické huti.

Zapsal David Otáhal